

ŒEYH ATA

TALİH
CESARET
EDENE
GÜLER

ONUR ATAÇ

DESTEK YAYINLARI: 1335
BİYOGRAFİ: 19

ONUR ATAÇ / TALİH CESARET EDENE GÜLER - ŞEYH ATA

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Özlem Esmergül
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Eylül 2020
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-957-9

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

“ZAFERİN TADINA
ANCAK ACI ÇEKENLER
VARIR.”

ŞEYH ATA
TALİH
CESARET
EDENE
GÜLER

ONUR ATAÇ

**“Bu dünya,
uyuyan kimsenin rüyası gibidir.”**

– Mevlana

Önsöz

“Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.”

– Mustafa Kemal Atatürk

Kurtuluş Savaşı sırasında, İstanbul ile Ankara arasındaki gizli haberleşmenin merkezi ve işgal güçlerinin kontrolündeki İstanbul’dan Ankara’ya gidip Milli Mücadele’ye katılmak isteyenlerin üssü olarak kullanılan Özbekler Tekkesi’nin şeyhi Ata Efendi o dönemde gösterdiği fedakârlıklar ve yaptıklarıyla tanınması gereken kahramanlardan bir tanesidir.

Çünkü Milli Mücadele’nin unutulmaz kahramanlarından biridir Ata Efendi...

İstanbul’un İngilizler ve İtalyanlar tarafından işgal edildiği o zorlu günlerde vatani kurtarabilme çarelerini araştıranlardandır. İşgalcilerle mücadele

edebilmek için kurulan Karakol Cemiyeti ve Özbekler Tekkesi'ni bir araya getirip, kurtuluş umudunu yeşertendir.

İşgal yıllarında yaşanan tüm baskılara ve zorluklara göğüs gererek, birçok insanın gösteremediği cesareti ortaya koyan, tüm tehlikeleri göze alarak kapı kapı dolaşan ve en üst makamdakilerin bile cesaret edemediklerini yaparak insanlara umut veren ve diğer din adamlarına göre daha asi ve militan bir duruş sergileyendir.

Ayrıca işgal kuvvetlerinin ilk zamanlarda tekke, mescit ve camilerden şüphelenmediklerini fark ederek onların bu zaaflarından istifade etmesini bilen, tekkesinde topladığı vatanseverlere cesaret veren konuşmalar yaparak, Mustafa Kemal Paşa liderliğindeki mücadeleye katılmalarını isteyen de yine odur.

Mücadeleyi sadece sözlü olarak değil, Tekke ve Cemiyet mensuplarıyla silahlanarak işgal güçlerinin kontrolündeki depolardan silah ve cephane kaçıarak da vermiştir. Kaçırdıklarını uygun zaman gelinceye kadar güvenli yerlerde muhafaza ederek, ihtiyaç duyulduğu anda Ankara'ya ulaştırmayı başararak Milli Mücadele'nin başarısında çok önemli katkıları olmuştur.

Sadece bunlar da değildir yaptıkları...

Özbekler Tekkesi'nde gizli bir hastane bile kurmuştur.

Düşmanla işbirliği yaparak milli güçlere saldıran ya da işgal altındaki cephane depolarını basarken yaralananlar orada yatırılıyor, direnişe katkı sağlamak isteyen doktorlar tarafından tedavi ediliyorlardı.

Ata Efendi'nin fedakârlıkları bunlarla bitmiyordu...

Anadolu'ya, direnişin merkezi Ankara'ya gitmek isteyenleri de tekkesinde misafir ediyor, onların her ihtiyaçları ile ilgileniyordu. Birçok önemli isim onun tekkesinde misafir olmuş, daha sonra da uygun vakit gelince güvenli bir şekilde Ankara yolunu tutmuşlardı.

Kimleri misafir etmemiştir ki...

Milli Mücadele zamanında Batı Cephesi komutanlığı ve genelkurmay başkanlığı, Cumhuriyet'in ilanıyla da başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı yapan İsmet İnönü.

Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği başarılarından sonra Mustafa Kemal Paşa ile birlikte en yüksek askeri rütbe olan mareşalliğe terfi ederek 23 yıl genelkurmay başkanlığı yapan Fevzi Çakmak.

“Vatan Şairi” olarak bilinen ve Milli Mücadele zamanında İstiklal Marşı'nı yazan Mehmet Akif Ersoy.

Yapmış olduğu mitinglerle İstanbul halkını ülkenin işgaline karşı harekete geçiren, Anadolu Ajansı'nın kurulmasına katkı veren, *Ateşten Gömlek* ve *Türk'ün Ateşle İmtihanı* isimli eserleriyle o günleri

anlatan Halide Edib Adıvar ve daha nice vatansever onun tekkesinde misafir edilerek, sağ salim bir şekilde Ankara'ya ulaştırılmıştır.

Ata Efendi'nin tekkesi bir posta merkezi gibi de çalışırdı. İstanbul'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan İstanbul'a en kritik haberler bu kanaldan ulaştırılıyordu. Özellikle İstanbul'dan Anadolu'ya geçmiş olan Kuvayı Milliyecilerin, İstanbul'daki aileleriyle irtibatları en fazla bu posta vasıtasıyla temin ediliyordu.

Son olarak bilinmelidir ki küçük yaştan itibaren tekkede aldığı dini eğitiminin yanı sıra hukuk eğitimi de alan Ata Efendi, hukuk fakültesinde hocalık da yapmıştır. Temsil ettiği bütün değerleri, vatanın selameti ve kurtuluşuna adanmıştır.

Okuyacağınız bu biyografi, Milli Mücadele döneminde yaptıklarına rağmen bugüne kadar hakkında tek bir kitap yazılmayan Ata Efendi'yi tanıtmak ve onun başardıklarının ne kadar değerli ve önemli olduğunu anlatarak o günlere dair unutulmaları hatırlatmak için kaleme alınmıştır.

Unutulanları hatırlatabilmesi ve umut vermesi dileğiyle...

**“İyilik de, kötülük de geçip gider.
Kötü, hep kötü; iyi, hep iyi anılacaktır.”**

– Şeyh Sadi Şirazi

-I-

“Düşünce karanlığına ışık tutanlara ne mutlu.”

- Hacı Bektaş Veli

Bahçesinde özenle yetiştirdiği güllere nazikçe dokunarak tekkenin mescidine doğru ilerliyordu. Eskisi kadar geleni gideni olmasa da, hac vazifesini yerine getirmeden önce kendisinden hayırdua almak isteyenlerin kapısını çalmasından ziyadesiyle memnundu. Dede yadigârı bu gelenek onunla da devam ediyor, gelenleri asla boş çevirmiyordu. Bugün de vazife gibi saydıklarını yerine getirecek olan misafirlerinin toplanacağı, elini öperek hayırdualarını isteyecekleri ve gülümsemeleriyle, umutlarıyla, inançlarıyla tekkeye hayat bahşedecekleri bir gündü.

Tekkeyi ayakta tutmak için var gücüyle çalışan Şeyh Ata Efendi, daha yapılacak çok işi olduğunu düşünüyordu fakat 53 yaşında olmasına rağmen kendisini hiç olmadığı kadar da yorgun hissediyordu. Ancak her sabah saçaklı verandaya çıkıp Boğaz'a baktığında tek bir düşman gemisi görmediği için önce Allah'a şükreliyor, sonra da çocuksu bir heyecanla gülümsemesine engel olamayıp adeta yeniden doğuyordu. Çünkü küstahça vatanın bağına bir hançer gibi dayananların ne makineleri ne de askerleri artık orada değildi ve şimdi ne onlara ne de vatanın tek bir namuslu insanına zarar verebilirlerdi.

Hem bedeni yorgun hissetse ne olurdu, bugün olsa yine düşmanın karşısına çıkar, ahaliyi teşkilatlandırır, tekke mensuplarının her birini yeniden yanına toplar ve Gazi Paşa'nın önderliğindeki direnişin başarısı için silah, mühimmat, asker ne gerekirse göndermeye çalışırdı.

Varsın olsun eskisi kadar hatırlanmasın, bu kapı biraz da Kurtuluş Savaşı döneminde çalındığı o şerefli günlerin hatırına ayakta durmuyor muydu? Aradan kaç sene geçerse geçsin evveliyatı ve geleceğiyle o günlerden daha kıymetli günleri olacak ya da onları hatırlayacak mıydı? Üstüne düşen vazife neyse yerine getirmiş ve kendi payına düşen muvaffakiyeti kazanmamış mıydı?

Birçok insanın Boğaz'a demirleyen İngiliz donanma gemilerini gördüğü ve umutsuzluğa kapılarak mücadele azmini yitirdiği o günlerde bu böyle olmaz diyerek gündüzleri gezilmedik tek bir mahalle, ev, kahvehane bırakmamış, inancı ve sözleriyle insanları tekkeye davet ederek Mustafa Kemal Paşa'yı mücadelesinde yalnız bırakmamaları gerektiğini söylemişti.

Gündüzleri sözleriyle halka umut veren, onların direnişe olan inancını yeşerten Ata Efendi, akşam olup karanlık çökünce yoldaşlarını da yanına alarak Anadolu'ya yani mücadelenin kalbine gitmesi için silah ve mühimmatları kâh mezarlıklara kâh da tomruk taşıyan arabalara saklayarak uygun zamanın gelmesini beklemişti. Sadece silah ve mühimmat mı? Nice gönüllü neferlerin, nice kumandanların ve mebusların da Ankara'ya sağ salim ulaşmasını sağlamamış mıydı?

Hem o değil miydi ki tedrisatından geçerek o günlere gelmesinde nice emeği olan babası İbrahim Edhem Efendi'nin öğrettiği ve kalbine yerleştirdiği dini ve manevi kıymetlerle kendisini vatanın selametiyle istiklaline vakfetmeye yeminler eden?

O değil miydi, düşmanı bu topraklardan atmak için kendisi gibi ulema ile bir araya gelerek en ateşli gençlerin bile gösteremediği cesareti gösteren?

İşgalden önce mangalda kül bırakmayıp İngiliz zırhlılarını görünce ağızlarını dahi açamayanlara

inat o günlerde ahalinin ruhlarına ümit telkin eden, çalınmadık tek bir kapı bırakmamaya gayret eden o değil miydi?

O değil miydi Anadolu Hareketi'ni yani Mustafa Kemal Paşa'yı destekleme amacıyla kurulan Karakol Cemiyeti gibi birçok gizli teşkilatla teşrikimesai yapılarak, özellikle de Ankara'ya silah sevkiyatının sağlanması ve yüksek mevkideki önder kadronun kaçırılmasına büyük gizlilik içinde önyak olan?

Evet unutmamıştı, aradan geçen senelere rağmen o günleri dün gibi hatırlıyordu. Ne zaman gözlerini kapatsa ya da uyumak için başını yastığa koysa her an kapısı çalınacak ve işgalciler ya da içimizdeki düşmanlarla girdiği çarpışmada yaralanan bir vatan evladını saklaması ve iyileştirmesini isteyenler gelecek gibiydi. Zaten yeni bir cihan harbinin eli kulağında olduğu söylenmiyor muydu? Bu yüzden vazifesinin asla bitmediğini düşünüyordu. Hem bu topraklarda neferlik bitmezdi ki... Sulh zamanı da olsa, harp vakti de gelse evvel Allah her şeye hazırlıklıydı.

Ama yine de Allah bu millete yeni bir harbi göstermesin diye her namaz sonrası dualar ediyordu. Bu vatan evlatları nice badireler atlatmıştı, hiç olmazsa biraz soluklanmaları ve yüzlerinin gülmesi bu fedakâr milletin hakkıydı.

O günlerin hatıralarını gönlünden geçirerek gökyüzüne baktığında zamanında bizzat Mehmet

Akif'ten dinlediği ve adına “Birlik” dedikleri şiiri sessizce mırıldanmaya başladı.

*“Cehennem olsa gelen, göğsümüzde söndürürüz
Bu yol ki Hak yoludur, dönmek bilmeyiz, yürürüz
Düşer mi tek taşı sandın harim-i namusun
Meğerki harbe giden son nefer şehit olsun.*

*Şu karşımızdaki mahşer kudursa, çıldırsa
Denizler ordu, bulutlar donanma yağdırsa
Bu altımızdaki yerden bütün yanardağlar
Taşıp da kaplasa afaki bir kızıl sarsa.*

*Değil mi cephemizin sinesinde iman bir
Sevinme bir, acı bir, gaye aynı, vicdan bir
Değil mi ortada bir sine çarpıyor, yılmaz
Cihan yıkılsa emin ol bu cephe sarsılmaz!”*

Bu cephe sarsılmadı çok şükür diyerek mescitten içeri adımını attığında ayağa kalkan misafirlerine başıyla selam vererek onlardan oturmalarını istedi. Birkaç adım atmıştı ki eski dostlarıyla oturduğu ve memleketin ahvalini konuştukları köşeye bakmadan edemedi. Derin bir iç çektikten sonra oraya doğru

yöneldi ve dostlarından kalan hatıraları özenle sakladığı dolabın kapağını yavaşça açtı.

İlk olarak Özbekler Tekkesi'ne 13 sayfa ayırma nezaketini gösteren Atatürk'ün Nutuk'unu eline aldı ve ona özenle dokunduktan sonra Gazi Paşa'nın daima muzaffer ve sağlıklı olması için dua etti. Şeyh Ata Efendi, tekke ve zaviyelerin kapatılma kararına rağmen Özbekler Tekkesi'ne dokunmayan ve onun daim kalmasını isteyen Paşa'ya sadık kalmaya yemin etmiş, onun aldığı kararlara her zaman saygı duymuştu.

Kitabı yine aynı özenle yerine koyduktan sonra, Fevzi Çakmak Paşa'nın kendisine hediye ettiği tespihe dokundu ve yakın zamanda ziyaretine gelecek olmasının sevinciyle gülümsedi.

Hem daha neler yoktu ki o dolapta. Halide Edib Hanım ve eşi Adnan Bey'in kendisine yazdığı mektuplar, İsmet Paşa'nın Ankara'ya gitmeden önce kendisine hatıra olarak bıraktığı köstekli saati, Mehmet Akif Ersoy'un "Şeyh Efendi'ye" diye imzaladığı *Safahad*'i, Ali Fuat Paşa'nın babası İsmail Fazıl Paşa'nın kalemi, Osmanlı'nın namlı istihbaratçısı Kuşçubaşı Eşref'in fedaisi Musa'nın tabancası ve daha nice dostun hatıraları, emanetleri.

Dostlarını yeniden görmüş ve onlarla hasret gidermiş gibi onlara son bir defa daha baktıktan sonra dolabın kapağını yavaşça kapattı ve sabah namazını

kılmak için kendisine güvenen ve tekkenin yoluna inanan müritlerinin arasından sakın adımlarla ilerleyerek en ön safa geçerek diz büktü ve ezanın okunmasını beklemeye başladı.

“Allahü ekber, Allahü ekber...”

Gözlerini kapatarak derin bir huşu içinde ezanı dinlerken birkaç damla gözyaşına engel olamadı ve ezanın bitmesiyle birlikte yavaşça gözlerini silerek ayağa kalktı. Niyet edip namazını kılmaya başlayıp secdeye vardığında gözünün önüne tekkeye dair anılar, çocukluğu, gençliği ve Milli Mücadele için yaptıkları geldi...